

«Бекітілді»
 ҚР ҒЖБМ «Ұлттық тестілеу
 орталығы» РМҚК директоры
 Р. Емелбаев
 2023 ж.

Орта білім беру ұйымдарын мемлекеттік аттестаттау кезінде білім алушыларды кешенді тестілеуге арналған «Қазақстан тарихы» пәні бойынша тест спецификациясы

(оқыту қазақ және ұлттық тілдерде жүргізілетін мектептер үшін)

Тест мақсаты: «Қазақстан тарихы» пәні бойынша 9-сынып оқушыларының негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарт талаптарына сәйкес оқыту нәтижелерін бағалау.

Тест міндеті: орта білім беру ұйымдарын бағалау кезінде оқушылардың білімдерін, іскерліктері мен дағды деңгейлерін анықтау.

Тест мазмұны

Тест мазмұны «Қазақстан тарихы» пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасына сәйкес.

№	Бөлім	№	Тақырып
01	XX ғасырдың басындағы Қазақстан	01	Қазақстанның XX ғасырдың басындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайы
		02	Қазақстандағы 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс. 1917 жылғы ақпан буржуазиялық-демократиялық революциясы және оның Қазақстанға әсері
		03	«Алаш» қозғалысы және қазақ ұлттық идеясы. XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының көрнекті өкілдері
02	Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы	04	Қазақстан азаматтық қарсыластық жылдарында (1917-1920 жылдар). Қазақстандағы ұлттық автономиялар. Қырғыз (Қазақ) АКСР-нің құрылуы
		05	Әскери коммунизм саясатынан Жаңа экономикалық саясатқа көшу
03	Қазақстан тоталитарлық жүйе кезеңінде	06	Қазақстандағы 1920-1930 жылдардағы индустрияландыру. Қазақстандағы ұжымдастыру
		07	1920-1930 жылдардағы саяси репрессиялар
04	Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым	08	Ахмет Байтұрсынов – «ұлт ұстазы». XX ғ. 20-30 жылдарындағы білім беру жүйесі мен ғылым. Қ.Сатбаев – жан-жақты ғалым
05	Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: әдебиет пен өнер	09	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ әдебиеті мен өнерінің дамуы
06	Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	10	Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Қазақстан – майдан арсеналы
		11	Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақ КСР мәдениеті. Қазақстанға КСРО халықтарының депортациясы

07	Қазақстан 1946-1964 жылдары	12	Соғыстан кейінгі Қазақ КСР-нің әлеуметтік-экономикалық дамуы. Қазақстандағы әскери-өнеркәсіп кешені
		13	Сталиндік идеологияның Қазақстандағы қоғамдық-саяси өмірге әсері. «Жылымық» кезеңіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуы
		14	Тың игеру жылдарындағы Қазақстан. Қазақ КСР экономикасының шикізатқа бағытталуы
08	Қазақстан «тоқырау» кезеңінде (1965-1985 жылдар)	15	1965-1985 жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. «Тоқырау» жылдарындағы демографиялық процестер
		16	XX ғ. 60-80 жылдарындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуындағы карама-қайшылықтар
09	Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985 жылдар)	17	XX ғасырдың екінші жартысындағы білім беру жүйесінің дамуы. XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы қазақстандық ғалымдардың ғылымды дамытудағы жетістіктері
		18	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы әдебиет пен өнердің дамуы
10	Қазақстан қайта құру кезеңінде (1986-1991 жылдар)	19	Қазақстан «Қайта құрудың» бастапқы кезеңінде. «Қайта құру» жылдарындағы Қазақстандағы демократиялық процестер
		20	Қазақстандағы 1986 жылғы Желтоқсан оқиғалары
11	Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 – 1996 жылдар)	21	Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің жариялануы. Н.Ә. Назарбаев - Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті
		22	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы мемлекеттілікті қалыптастырудағы іс-шаралар
		23	Қазақстан – халықаралық құқық субъектісі
		24	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер
12	Контекст	25	Тарихи тұлғалар, құжаттағы тарих
		26	Тарихи карталар мен схемалар

Тапсырма мазмұнының сипаттамасы

XX ғасырдың басындағы Қазақстан. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. XX ғасырдың басындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Столыпиннің аграрлық реформасы және шаруалардың Қазақстанға жаппай қоныс аударуы. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуы. Сауданың дамуы. 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс. Қазақ ұлттық зиялылар қауымы және оның XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси үдерістерге әсері. Ұлттық баспаның дамуы («Қазақ» газеті, «Айқап» журналы). 1917 жылғы революциялар. «Алаш» партиясының құрылуы. «Алаш-Орда» үкіметі. Қазақ халқының саяси көшбасшылары (Ә. Бөкейхан, А. Байтұрсынов, М. Дулатов, Б. Қаратаев, М. Тынышпаев, М. Шоқаев). XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының ғылыми еңбектері.

Қазақстандағы Кеңес үкіметінің орнығуы. «Үш Жүз» қазақ социалистік партиясы. Азамат соғысы жылдарындағы (1918-1920 жылдар) Қазақстандағы соғыс қимылдары. Кеңес билігі органдарының «Алаш-Орда» үкіметі, Қокан автономиясымен қарым-қатынасы. «Әскери коммунизм саясаты». 1921 жылғы жұт және аштық. Қазақ Автономиялы Кеңестік Социалистік Республикасының құрылуы. Қазақ АКСР-ы аумағының қалыптасуы. Қазақ жерлерінің біртұтастығын қалпына келтірудегі қазақ зиялыларының рөлі.

Қазақстандағы Жаңа экономикалық саясат (1921-1925 жылдар). XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясаты.

Қазақстан тоталитарлық жүйенің нығаюы кезеңінде. Қазақстандағы социалистік индустрияландыру (мәні мен ерекшеліктері). «Кіші Қазан» (мазмұны және жүзеге асырылуы). Бай шаруашылықтарының тәркіленуі. Ауыл шаруашылығындағы күштеп ұжымдастыру саясаты. Қазақстандағы күштеп ұжымдастыру саясатының экономикалық салдары. 1931-1933 жылдардағы аштық - XX ғасырдағы қазақстандық қасірет. Қазақстандағы ұжымдастырудың демографиялық салдарлары. Ұжымдастыруды жүзеге асырудың әдістеріне қатысты ұлттық зиялылардың («Бесеудің хаты») қоғамдық-саяси көзқарасы мен қатынасы. 1920-1930 жылдардағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестер. Сталиндік репрессиялар. Қазақстан аумағындағы кеңестік «еңбек түзеу» концентрациялық лагерлері (Степлаг, Карлаг, Алжир және тағы басқалар).

Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым. Халыққа білім беру (жалпыға бірдей міндетті сауат ашу, орта білім, қазақ жазуының араб тілінен латын тіліне көшуі, орыс графикасына негізделген жаңа әліпбиге көшу). А. Байтұрсынов – «ұлт ұстазы». Жоғары оқу орындарының ашылуы. КСРО Ғылым Академиясының Қазақ филиалы. Қ.Сәтбаевтың Қазақстан ғылымын дамытудағы рөлі. Қазақстандық ғалымдар мен олардың ғылыми жетістіктері. Әдебиеттің дамуы (Ж. Аймауытов, М. Жұмабаев, Б. Майлин, І. Жансүгіров, С. Сейфуллин, С. Мұқанов, Ғ. Мүсірепов, Ғ. Мұстафин шығармашылығы). Театр, кино, бейнелеу өнері және оның қайраткерлері. Мәдениет саласындағы кеңестік идеология.

Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында. Ұлы Отан соғысының басталуы. Қазақстандағы мобилизация және қазақстандық әскери бөлімдердің құрылуы. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы жылдарындағы ерлігі мен тағдыры. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Қазақстандықтар – Кеңес Одағының батырлары. Б. Момышұлы – аңызға айналған тұлға. Қазақстан – майдан арсеналы. КСРО халықтарының Қазақстанға депортациялануы. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы мәдениет. Ғылымның дамуы. Әдебиеттегі жетістіктер (М. Әуезов, Ж. Жабаев, Д. Снегин, И. Шухов және тағы басқалар). Өнердің дамуы (театр, кино).

Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар). Соғыстан кейінгі жылдардағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер. Пайдалы қазбаларды өңдеу және өнеркәсіптің дамуы. Ауыл шаруашылығының дамуы. Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенінің қалыптасуы (Қазақстандағы ядролық полигон). Соғыстан кейінгі жылдардағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері. «Бекмаханов ісі».

Қазақстан «Жылымық» кезеңінде (1954-1964 жылдар). Қазақстанда «Хрущевтік кезеңдегі» өнеркәсіптің дамуы. Тың және тыңайған жерлерді игеру (тың игерудің экономикалық, экологиялық және демографиялық салдары). Қазақстандағы әскери-өнеркәсіптік кешен («Байқоңыр» ғарыш айлағы). «Жылымық кезеңі». 1954-1965 жылдардағы республикадағы қоғамдық-саяси өмір.

Қазақстан «Тоқырау» кезеңінде (1965-1985 жылдар). 1965-1985-жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Экономиканың шикізаттық бағыты. Урбанизация. 1970-1980 жылдардағы ауыл шаруашылығындағы дағдарыс. 1965-1985 жылдардағы қоғамдық-саяси өмір. 1979 жылғы Целиноградтағы оқиғалар. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы басшыларының қызметі (Ж. Шаяхметов, Д. Қонаев, Ж. Тәшенов).

Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985-жылдар). Білім беру саласындағы мемлекеттік саясат. Жалпыға бірдей міндетті орта білім. Қазақ тілінің жағдайы. Ғылымның дамуы. Әдебиеттің дамуы (Ә. Нұрпейісов, Б. Момышұлы, І. Есенберлин, О. Сүлейменов, М. Шаханов). Өнер (театр, кино).

Қазақстан Қайта құру кезеңінде (1986-1991 - жылдар). «Қайта құру» жылдарындағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер: мақсаттары, проблемалары мен қарама-қайшылықтары. Қазақстандағы 1986 жылғы желтоқсан оқиғалары (себептері, барысы мен салдары). 1986 жылғы желтоқсан оқиғаларының қатысушыларына қатысты жазалау шаралары. «Қазақ КСР-ның мемлекеттік егемендігі туралы Декларация» (1990 жылғы

қазан). Кеңестік саяси жүйенің дағдарысы (1991 жылғы «Тамыз бүлігі»). КСРО-ның ыдырауы. Қазақстандағы қоғамдық-саяси қозғалыстар. Семей ядролық полигонының жабылуы. «Қазақ КСР-ның тілдер туралы Заңының» қабылдануы.

Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991-1997 жылдар). «Мемлекеттік тәуелсіздік туралы» Конституциялық заңның қабылдануының тарихи маңызы. Н.Ә. Назарбаев – Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті. Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси институттарының қалыптасуы. Нарықтық экономикаға көшудегі қиыншылықтар. Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық үдерістер. 1995 жылғы Конституцияның қабылдануы.

Тест тапсырмаларының формалары

Жабық формадағы бір дұрыс жауапты

Тест тапсырмаларының саны

Тесттің бір нұсқасындағы тапсырмалар саны – 20: бір дұрыс жауапты 15 тест тапсырмасы, контекст негізінде бір дұрыс жауапты 5 тест тапсырмасы.

Тест 3 қиындық деңгейінде берілген тапсырмалардан тұрады: базалық деңгейде – 50%, орташа деңгейде – 30%, жоғары деңгейде – 20%.

Тест тапсырмаларын орындау уақыты

Тест тапсырмасының орындалу уақыты – 1,5-2 минут.

Жеке тест тапсырмаларының және барлық тесттің орындалуын бағалау

Дұрыс орындаған бір дұрыс жауапты тест тапсырмасы үшін – 1 балл, дұрыс орындалмаса – 0 балл. Барлығы – 15 балл.

Контекст негізінде дұрыс орындалған бір дұрыс жауапты тест тапсырмасы үшін – 1 балл, дұрыс орындалмаса – 0 балл. Барлығы – 5 балл. Максималды балл – 20.